

Leven met Water

samen doorwerken aan watereducatie in Flevoland

Inleiding

Door een veranderend klimaat zijn vraagstukken rondom water net zo urgent als na de Watersnoodramp. Toen bouwden we de Deltawerken, nu vraagt het om innoverende aanpassingen in hoe we omgaan met water. Dit geldt helemaal voor de provincie Flevoland: door de bijzondere ontstaansgeschiedenis is geen andere provincie zo onlosmakelijk verbonden met water als Flevoland. Voor een toekomstbestendig Flevoland is het essentieel dat jongere generaties belangstelling krijgen voor én betrokken worden bij deze watervraagstukken.

Wateropgaven

Water is een breed begrip. We drinken het, we varen erop, we beheren het en het maakt een belangrijk deel uit van het Flevolandse landschap. We verstaan onder water dan ook:

Biodiversiteit
*flora & fauna,
Flevolandse
natuurgebieden*

Klimaatadaptatie
*aanpak droogte en
hevige regenval*

**Schoon en veilig
drinkwater**
*waterchemie,
zwerfafval*

Waterbeheer
waterveiligheid

We staan voor pittige opgaven in relatie tot water. Het klimaat verandert. Daardoor komt er meer druk te staan op de dijken. We hebben te maken met meer natte en droge periodes. Door vervuiling wordt de kwaliteit van ons drinkwater bedreigd. Ook staat de biodiversiteit onder druk. Deze veranderende wereld vraagt om innoverende aanpassingen. Én mensen die daaraan werken.

Leven met Water

Aeres Hogeschool Almere, IVN Flevoland en Stad & Natuur hebben daarom de handen ineengeslagen in het project Leven met Water. DuurzaamDoor Flevoland financiert dit. Doel van Leven met Water is het bevorderen van het watereducatieaanbod voor Flevolandse jongeren en samenwerking op het thema water te versterken.

Inventariserend onderzoek

In Flevoland is een grote verscheidenheid aan scholen te vinden, van voortgezet onderwijs tot aan mbo en hbo, die allemaal 'iets' met het thema water doen. Om hier overzicht in te krijgen is een inventarisatie uitgevoerd, waarbij gesprekken gevoerd zijn met docenten, directeuren of lectoren.

mbo en hbo

Op mbo's en hbo's blijken al best wat initiatieven rondom water te zijn. Dit zijn bijvoorbeeld projecten of vakken die zich toespitsen op (agrarisch) waterbeheer, aquatische ecologie en maritieme en technische onderwerpen zoals waterbouwkunde. Vooral groene scholen richten zich hierop.

Ook zijn er al redelijke netwerken rondom het thema opgebouwd. Zo hebben de maritieme en nautische opleidingen op Urk goede samenwerkingsverbanden in Sterk Techniekonderwijs (STO) en Urk Maritime. Zowel STO als Urk Maritime zijn consortia met daarin scholen, organisaties en bedrijven. De opleiding Toegepaste Biologie in Almere heeft samenwerkingen met Waterschap Zuiderzeeland en Waternet. En zo zijn er nog andere, zowel op mbo's en hbo's als in het voortgezet onderwijs.

Scholen met al bestaande netwerken gaven aan dat óók andere scholen deze kunnen gebruiken om zo aan het thema water te werken. Een andere kans is om Flevolandse lectoraten en practoraten die zich focussen op water gezamenlijk bij te laten dragen aan onderzoek, projecten of gastlessen in samenwerking met studenten en leerlingen.

Voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs komen leerlingen vooral via keuzevakken, keuzeprofielen, STO en technasia in aanraking met water. Volgens de scholen waarmee gesprekken gevoerd zijn, liggen in die onderwijs-onderdelen ook de grootste kansen om dit verder te ontwikkelen. Leerlingen hebben vooral behoefte aan praktische 'echte' projecten en opdrachten vanuit watergerelateerde opdrachtgevers. Hoewel het netwerk hiervoor nog niet sterk ontwikkeld is, is dit volgens de scholen wel wenselijk.

“Wij zijn vooral op zoek naar opdrachtgevers en samenwerkingen met bedrijven om onze studenten uit te blijven dagen en te betrekken bij real-life projecten.”

Bedrijven

Daarnaast zijn er ook gesprekken met bedrijven gevoerd om te inventariseren wat zij zowel te bieden hebben als wat zij verwachten en wensen. Waterschap Zuiderzeeland heeft al lesmaterialen beschikbaar en kan excursies en stageplekken verzorgen. Sportvisserij MidWest Nederland verzorgt nu gastlessen aan basisschoolleerlingen, maar heeft aangegeven dat ook wel aan te willen bieden voor voortgezet en hoger onderwijs.

Wat echter bij veel organisaties en bedrijven een obstakel vormt, is de onderbezetting om gastlessen, stages en excursies te verzorgen. Toch zien zij kansen om project- of opdrachtideeën aan te dragen voor scholen.

“Rondom het thema water is het belangrijk om in de samenwerking niet enkel te focussen op water alleen, maar ook op het bredere systeem waarin water functioneert.”

Bijeenkomst Leven met Water

Op 22 juni 2023 vond de bijeenkomst Leven met Water plaats op een toepasselijke plek, de Waterlely in het Natuurpark Lelystad. Scholen, organisaties en bedrijven waren uitgenodigd om na te denken over het vervolg van Leven met Water en hun wensen en behoeftes daarin.

Zo is Almere Meet Water uit te breiden naar heel Flevoland, kunnen scholen samenwerken en van elkaars faciliteiten gebruikmaken met challenge based learning gericht op oplossingen of kan er een netwerk opgebouwd worden voor en met studenten en bedrijven. Voor dat laatste werd voorgesteld om een kweekvijver te creëren waarin studenten aan bedrijven gekoppeld kunnen worden.

De conclusie was dat nauwere samenwerking tussen het werkveld en het onderwijs nodig is om stappen te zetten naar een duurzamere toekomst, waar water een belangrijke rol in speelt.

Toekomstvisie Leven met Water

In 2030 is het thema water niet meer weg te denken in het curriculum van het Flevolandse voortgezet en beroepsonderwijs. Er is dan een gecoördineerd educatieprogramma ontwikkeld waar onder meer natuurorganisaties, gemeenten, bedrijven en het waterschap aan meewerken. Jaarlijks werken ruim 1000 leerlingen en studenten aan diverse watervraagstukken. Het thema water is daardoor helder voor ze, ze worden geënthousiasmeerd, hebben een concreet handelingsperspectief en krijgen de kans zich te ontwikkelen tot expert. Jongeren worden gezien als een serieuze gesprekspartner: innovatieve en inspirerende oplossingen en ideeën worden door partners en overheden opgepakt. Een resultaat om trots op te zijn!

Blik op de toekomst: doorwerken aan watereducatie

Het project Leven met Water eindigt, maar de ontwikkelingen rondom watereducatie in Flevoland gaan door! Door jongeren bewust te maken, vroeg en actief te betrekken bij onderwerpen als klimaatverandering, waterbeheer en biodiversiteit, stimuleren we de ontwikkeling van nieuwe waterexperts. Aeres Hogeschool Almere, IVN Flevoland en Stad & Natuur zien hiervoor kansen bij de al bestaande projecten Nationaal Park Nieuw Land, Almere Meet Water en het Jongeren Adviesbureau. Die kunnen ons inziens een belangrijke rol spelen in de verdere Flevolandse watereducatie als ze opgeschaald worden.

Kansprojecten

Nationaal Park Nieuw Land

Het jongste nationale park van Nederland én het grootste man-made natuurpark ter wereld bestaat voor ruim driekwart uit water: de Oostvaardersplassen, de Lepelaarplassen en het Markermeer. Eind 2023 is er een educatief programma voor het primair onderwijs uitgerold bij verschillende locaties in dit gebied, met de ambitie om later ook programmering en onderzoek voor het voortgezet en beroepsonderwijs toe te voegen.

Almere Meet Water

Wat is de staat van het Almeerse water? Dat is een vraagstuk waar jaarlijks zo'n 300 leerlingen uit het voortgezet onderwijs en mbo- en hbo-studenten zich mee bezighouden. In samenwerking met de gemeente Almere en met begeleiding van Stad & Natuur monitoren leerlingen en studenten de waterkwaliteit van zwemplekken in Almere middels wetenschappelijk onderzoek en veldwerk. Stagiairs van Aeres verwerken deze data tot begrijpelijke taal om zo inwoners bewust te maken van het belang van (schoon) water. Dit project zou goed uit te breiden zijn naar heel Flevoland.

Jongeren Adviesbureau

Het IVN Jongeren Adviesbureau (JAB) betreft jongeren tussen de 12 en 25 jaar, vanuit hun opleiding, bij maatschappelijke vraagstukken op het gebied van natuur en duurzaamheid. Dit zijn echte, actuele vragen van bedrijven of overheden. De jongeren doen onderzoek, gaan in dialoog met lokale experts, verkennen de situatie en presenteren hun ideeën waar de opdrachtgever gelijk mee aan de slag kan. De afgelopen jaren zijn er zo 12 JAB's uitgevoerd door 300 jongeren op vijf Flevolandse scholen. Opdrachten waren zeer divers, ze kunnen wellicht meer worden toegespitst op het thema water.